

Zorgverbreding

Een project voor de Academische Basisschool

Naam:	Gerda Beuckens en Bertjan Koops van 't Jagt
Studentnummers:	301274 en 287233
Academische Bs.:	OBS Schuilingsoord te Zuidlaren

Zorgverbreding

Academische Basisschool

Naam:	Gerda Beuckens en Bertjan Koops van 't Jagt
Studentnummers:	301274 en 287233
Subgroep:	Geen
Progresscode:	PBV24PRJ6
Projectnaam:	Zorgverbreding Academische Basisschool
Inleverdatum:	4 februari 2009
Coach onderzoek:	Dhr. Chris Strikwold
Begeleider PA:	Dhr. Stefan Paauwe
Academische Bs.:	OBS Schuilingsoord te Zuidlaren

Voorwoord

Dit verslag is het laatste onderzoeksverslag van Gerda Beuckens en Bertjan Koops van 't Jagt op OBS Schuilingsoord. Binnen het onderwerp 'zorgverbreding' hebben wij ons gericht op het tutorleren op OBS Schuilingsoord.

Omdat dit ons tweede en laatste project als projectteam is, zijn we al goed op elkaar ingespeeld. Onze samenwerking verliep dan ook prima. Gedurende het project hebben wij heel effectief en efficiënt kunnen werken.

Wij zijn inmiddels zo'n gedreven projectteam dat we veel zelfstandig hebben gewerkt en minder begeleiding van onze coach onderzoek nodig hebben gehad.

Echter, de feedback en begeleiding van onze coach onderzoek was altijd erg zinvol en heeft ervoor gezorgd dat wij een onderzoeksverslag kunnen afleveren waar we met recht trots op mogen zijn.

Wij vinden het dan ook erg jammer dat dit ons laatste onderzoek als team en op OBS Schuilingsoord is geweest.

Wij willen nog even speciale aandacht geven aan de leerkrachten van groep 4, groep 5 en groep 7 en de intern begeleider van OBS Schuilingsoord, omdat zij ons hebben geholpen met verzamelen van de benodigde gegevens voor ons onderzoek.

Ook onze coach onderzoek Chris Strikwold willen wij nog even bedanken voor het feit dat hij met zijn kritische noten er mede voor gezorgd heeft dat wij een kwalitatief goed product hebben kunnen leveren.

Wij wensen u veel inspiratie bij het lezen van dit verslag.

Zuidlaren, 3 februari 2009

Gerda Beuckens

Bertjan Koops van 't Jagt

Samenvatting

In dit onderzoek hebben wij het huidige tutorsysteem op OBS Schuilingsoord onderzocht. We hebben bekeken hoe er momenteel met tutorleren gewerkt wordt, met welke doelstellingen en op welke vakgebieden. Tevens hebben wij geïnventariseerd waar behoefte is aan verbeteringen en aanpassingen. Dit hebben wij gedaan, omdat we op het gebied van zorg graag een aanvulling dan wel verbetering voor de school wilden leveren.

Deze verbetering/aanvulling heeft geresulteerd in een concreet stappenplan waarmee een tutorleessysteem kan worden opgezet, een criterialijst voor het selecteren van tutores en een aanbeveling om het door ons geleverde stappenplan in te zetten om de groepen 5 en 7 te betrekken bij het tutorlezen.

Ons onderzoek is ietwat anders verlopen dan bij aanvang werd gedacht. Zo hebben wij lange tijd moeten wachten op een interview met de intern begeleider en bleek er weinig vraag te zijn naar tutorhulp op andere vakgebieden dan lezen. Hierdoor hebben wij ons onderzoek halverwege enigszins moeten wijzigen. De aanpassingen die wij hebben verricht binnen ons onderzoek zijn nu wel volledig conform de vraag van de betrokkenen binnen de school.

Inhoudsopgave

Naam

Paginanummer(s)

Hoofdstuk 1	Inleiding	6
Hoofdstuk 2	Beginsituatie	7
Hoofdstuk 3	Probleemstelling en plan van aanpak	9
Hoofdstuk 4	Antwoorden onderzoeksvraag 1	11
Hoofdstuk 5	Antwoorden onderzoeksvraag 2	14
Hoofdstuk 6	Antwoorden onderzoeksvraag 3	16
Hoofdstuk 7	Antwoorden onderzoeksvraag 4	17
Hoofdstuk 8	Antwoorden onderzoeksvraag 5	20
Hoofdstuk 9	Antwoorden onderzoeksvraag 6	21
Hoofdstuk 10	Onderzoeksvragen en verwachtingen	23
Hoofdstuk 11	Algemene conclusies naar aanleiding van het onderzoek	25
Hoofdstuk 12	Concrete producten/aanbevelingen voor de school	26
Hoofdstuk 13	Conclusie naar aanleiding van de probleemstelling	26
Hoofdstuk 14	Slothoofdstuk	27
	Bronnenlijst	28
Bijlagen		
Bijlage 1	Interview intern begeleider Harma Wolters	
Bijlage 2	Artikelen JSW en Praxisbulletin	
Bijlage 3	Richtlijnen tutorhulp	
Bijlage 4	Logboek voor tutor	
Bijlage 5	Interview Elly Postma (leerkracht groep 4)	
Bijlage 6	Interview Richard Koningstein (leerkracht groep 5)	
Bijlage 7	Stappenplan Vosse, 1994	
Bijlage 8	Stappenplan	
Bijlage 9	Interview Marleen Wijnands (leerkracht groep 7)	
Bijlage 10	Lesrooster groep 5	
Bijlage 11	Lesrooster groep 7	
Bijlage 12	Vragenlijst tutoren groep 7/8	

Hoofdstuk 1 Inleiding

Tijdens dit onderzoek hebben wij ons gericht op tutorhulp op OBS Schuilingsoord, met als doel het huidige systeem van verbeteringen dan wel uitbreiding te voorzien.

Op OBS Schuilingsoord bestaat al een tutorsysteem op gebied van lezen waarbij leerlingen uit de groepen 4 en 8 betrokken zijn. Wij gaan tijdens dit onderzoek kijken naar de mogelijkheden van tutorhulp op meerdere vakgebieden en of we meerdere groepen bij het tutorlezen kunnen betrekken.

Ons onderzoek is niet geheel volgens aanvankelijke verwachtingen verlopen, maar dit zal ook blijken uit ons onderzoeksverslag. Deze verrassende wending heeft uiteraard ook zijn invloed gehad op de uitkomsten van ons onderzoek en de aanbevelingen die wij aan de school doen.

De conclusies en uitkomsten van ons onderzoek zijn specifiek bedoeld voor OBS Schuilingsoord, maar bijvoorbeeld het stappenplan zou in principe in elke andere school kunnen worden ingezet.

De opmerkelijkheden die wij hebben ontdekt tussen de praktijksituatie en de theorie zou eveneens andere scholen aan het denken kunnen zetten.

Met dit onderzoeksverslag hopen wij een voorbeeld te kunnen geven van hoe een bestaand tutorsysteem uitgebreid en verbeterd kan worden.

Leeswijzer

Wij hebben ons verslag opgezet in volgorde van het onderzoek. Het onderzoek begint met het schetsen van de beginsituatie, vervolgens wordt met behulp van deze beginsituatie een probleemstelling met bijbehorende onderzoeksvragen geformuleerd.

De onderzoeksvragen worden uitgewerkt en vervolgens kunnen we conclusies trekken en aanbevelingen doen voor de school.

We sluiten ons verslag af met de bronnenlijst en de bijlagen.

Wij hopen u hiermee voldoende op de hoogte te hebben gesteld over de inhoud van dit verslag.

Hoofdstuk 2 Beginsituatie

Dit project heeft alles te maken met zorgverbreding. Automatisch kwamen wij uit bij het bekijken van het zorgplan dat op OBS Schuilingsoord nageleefd wordt.

Na een gesprek met de Intern Begeleider is duidelijk geworden dat de school bezig is met het opstellen van een nieuw zorgplan. Het is voor ons dus moeilijk om een goed onderwerp uit het zorgplan te zoeken, omdat deze al vernieuwd wordt.

Na overleg hebben wij ervoor gekozen om het onderwerp ‘tutors’ te onderzoeken. Op OBS Schuilingsoord is er al enige ervaring met tutorlezen. Wij willen dit onderwerp verder onderzoeken en uitbreiden. Uit een gesprek met de directrice is gebleken dat zij zeker mogelijkheden ziet in het inzetten van tutorhulp op meer en andere vakgebieden

Op dit moment moet er nog weer gestart worden met tutorlezen. Het is de bedoeling dat sterke leerlingen van groep 8 als tutor gaan fungeren voor de zwakkere lezers van groep 4.

Voorafgaand aan dit tutorlezen krijgen de leerlingen van groep 8 informatie over hoe ze om moeten gaan met hun tutorschap en hun leerling. Momenteel worden er alleen tutors uit groep 8 ingezet en alleen op gebied van lezen.

Aan de hand van dit onderzoek willen we ook eventuele verbeteringssuggesties en mogelijke aanpassingen aandragen die in de praktijk uitvoerbaar zijn.

Gesprek met Chris, coach onderzoek

Nadat we door middel van een gesprek met de IB’er van OBS Schuilingsoord een onderwerp voor het onderzoek hebben gekozen, hebben we dit voorgelegd aan onze coach onderzoek. Chris vond ons onderwerp eigenlijk direct goed en gaf meteen suggesties over welke kant we met ons onderzoek op kunnen gaan. Hij stelde voor het tutorlezen op succes te testen, aangezien het dit jaar nog niet van start is gegaan, wordt dit erg lastig om te onderzoeken. Verder noemde hij de mogelijkheid om onderzoek te doen naar tutorsystemen op andere scholen. Zelf hebben wij al bij onze coach onderzoek aangegeven dat we meer de kant uit willen van tutoring op andere vakgebieden en meer inzetten van tutors uit de hele bovenbouw.

Eigen beginsituatie

Gerda heeft tijdens de afgelopen stageperiode zich verdiept in de zorgstructuur en het zorgplan op OBS Schuilingsoord. Hierover heeft zij een uitgebreide oriëntatieopdracht over gemaakt. Met tutors heeft zij ervaring vanuit haar vorige stageschool, waar ook aan tutorlezen werd gewerkt, maar ook met maatjeswerk, omdat dit een Daltonschool was.

Op haar eigen basisschool is zij ook tutor geweest voor jongere kinderen, dit waren niet alleen heel jonge kinderen, maar ook leerlingen uit een jaargroep lager.

Bertjan heeft tijdens alle stageperiodes al veel te maken gehad met de zorgstructuren op verschillende scholen. Vooral tijdens de stage uit het derde jaar is hij erg veel bezig geweest met zorgverbreding. Bertjan heeft hier veel te maken gekregen met het opstellen en uitvoeren van handelingsplannen. Omdat zijn coach ook gelijk de IB’er was op deze school, zijn er veel gesprekken gevoerd over de zorgstructuur.

Het werken met tutorlezen is voor hem bekend, aangezien dit op zijn derde stage vaak werd uitgevoerd. Leerlingen van de bovenbouw gingen vaak aan de slag met leerlingen uit de groep waarin Bertjan stage liep (groep 5). Bij de overige lessen werd geen gebruik gemaakt van tutors. Vanuit gesprekken met professionals is het maatjessysteem bekend. Een kennis werkt

in de bovenbouw met het maatjessysteem tussen groep 8 en groep 2. Hier worden leerlingen aan elkaar gekoppeld, deze gaan samen opdrachten maken en/of uitvoeren.

Hoofdstuk 3 Probleemstelling en plan van aanpak

Naar aanleiding van het gesprek met onze coach onderzoek en de intern begeleider van OBS Schuilingsoord hebben wij besloten ons op het tutorleren te concentreren tijdens dit onderzoek. We weten dat er een systeem bestaat op het gebied van lezen en wij willen onderzoeken of het mogelijk is om dit huidige systeem uit te breiden naar meerdere vakgebieden dan wel meerdere groepen. Uiteraard moeten we hierbij onderzoeken welke wensen er spelen bij de betrokken leerkrachten. Hieronder volgt onze probleemstelling.

Probleemstelling

Wij onderzoeken de vormen van tutorhulp van de bovenbouw aan groep 4/5 op OBS Schuilingsoord omdat wij willen weten hoe de situatie omtrent tutorhulp op dit moment is op OBS Schuilingsoord en welke wensen de leerkrachten van groep 4 en 5 hebben met betrekking tot tutorhulp ten einde dit huidige systeem van tutorhulp te voorzien van theoretisch onderbouwde en eigen geformuleerde verbeteringssuggesties, die gericht zijn op de wensen en mogelijkheden van OBS Schuilingsoord en die op basis van de theorie werkbaar moeten zijn in de praktijk.

Plan van aanpak

Wat is mijn onderzoeksvraag?	Hoe voer ik het onderzoek uit?	Waarom gebruik ik deze onderzoeksmethode?	Wanneer voer ik het onderzoek uit?
1. Wat is tutorhulp en welke gedachte ligt hieraan ten grondslag?	Theorie onderzoek doen naar de definitie en gedachte achter tutor-leren. Gesprek met de IB'er van OBS Schuilingsoord over wat haar idee is betreffende tutorhulp.	Op deze manier krijgt ons onderzoek theoretische diepgang. De informatie van de IB'er geeft ons een beeld van de situatie op OBS Schuilingsoord.	Week 49
2. Hoe wordt er uiting gegeven aan tutorhulp op OBS Schuilingsoord en waarom op deze manier?	Interview met IB'er Eventueel interviews betrokken leerkrachten en leerlingen.	Op deze manier krijgen we inzicht in het tutor-leren zoals dit op OBS Schuilingsoord wordt vormgegeven en ook de achterliggende gedachte hiervan.	Week 50
3. Op welke vakgebieden zouden de leerkrachten van groep 4 en 5 tutorhulp willen hebben?	Interview met de leerkrachten van groep 4 en 5.	Op deze manier krijgen we snel een specifiek beeld van de vakgebieden waarop de school zich wil concentreren betreffende tutorhulp.	Week 49/50
4. Welke mogelijke organisatorische	Theorie bestuderen over de organisatie	Op deze manier krijgt ons onderzoek	Week 50/51

verbeteringen kunnen wij voor het huidige tutorsysteem op OBS Schuilingsoord vinden/bedenken?	wat betreft tutorhulp. Gesprek met leerkracht groep 7. Inventarisatie tutortijd. Eventueel stappenplan opzetten.	theoretische diepgang. Uit een gesprek met de leerkracht van groep 7 wordt duidelijk of er mogelijkheden zijn om deze groep bij het tutorleren te betrekken.	
5. Welke criteria willen wij verbinden aan het benoemen van de tutors? Waaraan moet een tutor volgens ons voldoen?	Theorie bestuderen over verbonden criteria aan een tutor. Zelf criterialijst opstellen/aanvullen.	Op deze manier krijgt ons onderzoek theoretische diepgang. Met een aanvullende lijst willen we onze stempel op de criterialijst drukken en voldoen aan mogelijke wensen van OBS Schuilingsoord.	Week 50/51
6. Hoe kunnen we voor meer structuur zorgen binnen tutoring wat in theorie werkbaar is in de praktijk, met behulp van de antwoorden op de onderzoeksvragen 1 tot en met 5.	Samenvatten van de antwoorden op de voorgaande onderzoeksvragen, conclusies trekken, een tutorsysteem ontwikkelen.	Deze onderzoeksvraag levert het eindproduct op zoals we dit aan OBS Schuilingsoord kunnen aanbieden.	Week 2

Hoofdstuk 4 Antwoorden onderzoeksvraag 1

Wat is tutorhulp en welke gedachte ligt hieraan ten grondslag?

Om ons onderzoek uit te kunnen voeren, hebben we eerst een helder beeld nodig van de begrippen die tijdens ons onderzoek aan bod komen.

Om tot een complete begripsvorming te kunnen komen, hebben wij allereerst de literatuur erop nageslagen. Hieronder volgen verschillende definities van een tutor en tutorhulp, zoals we die in boeken hebben gevonden. Vervolgens hebben we met deze gegevens onze eigen opvatting over wat er, volgens ons, met tutores en tutorhulp wordt bedoeld weergegeven.

Definities en citaten over tutor(hulp) uit de literatuur

Tutor(hulp) volgens Agnes Vosse (Vosse, 1994)

‘Het begeleidingsprogramma met behulp van tutores ontstond vanuit de remedial teaching binnen de school. Omdat de uren voor de remedial teacher terug gebracht moesten worden, werd gezocht naar een passende oplossing voor deze verandering. Leerkrachten dachten de oplossing te vinden door leerlingen uit groep 8 in te zetten bij kinderen met leesachterstanden uit groep 4. Eerst is geëxperimenteerd met een groepje tutee’s, maar vanwege ordeproblemen bij de tutor is er uiteindelijk voor gekozen om individuele tutorhulp aan te bieden.’

‘Het woord ‘tutor’ verwijst naar die persoon die een leerling begeleidt. Het heeft veel verschillende betekenissen. Volgens dit boek zal het woord ‘tutor’ alleen worden gebruikt om de medeleerling aan te duiden die binnen de school een leerling met bepaalde problemen begeleidt of hem lesgeeft.’

Een tutor kan ook een volwassene van binnen of buiten de school zijn of een student van een hogeschool of universiteit, maar ook een leerling van dezelfde school.

Bij ons onderzoek gaan we uit van deze laatste opvatting, het gaat om leerlingen van dezelfde school die elkaar begeleiden.

In dit boek worden 2 vormen van tutorhulp uitgewerkt. Een klasgebonden tutorsysteem, waarbij leerlingen uit dezelfde klas elkaar begeleiden en een groepsdoorbrekend tutorsysteem, waarbij oudere leerlingen, jongere leerlingen (uit lagere klassen) begeleiden.

‘In een klasgebonden tutor-begeleidingssysteem begeleiden leerlingen uit een klas, volgens een bepaalde werkwijze, andere kinderen in dezelfde klas.’

‘In een groepsdoorbrekend tutor-begeleidingssysteem wordt het klassenverband wel doorbroken. De begeleidende tutor is in dit geval meestal twee tot vijf jaar ouder dan de leerling die wordt begeleid. Een oudere leerling uit bijvoorbeeld groep zeven of acht werkt met jongere leerlingen uit lagere groepen.’

Motivatie voor een tutorsysteem: ‘Meestal vinden leerlingen, zowel de tutores als de leerlingen die begeleid worden, het leuk met anderen samen te werken aan een taak. Het is vaak een welkome onderbreking van de ‘sleur’ in de klas. De motivatie voor het leren op school neemt toe, vooral als leerlingen en tutores merken dat de leerresultaten verbeteren door de intensieve samenwerking. Meer plezier in het werken en meer motivatie betekenen: in staat zijn de leerstof beter op te nemen en vast te houden.’

Voordelen van een tutorsysteem: lage kosten, begeleiding van grote aantallen leerlingen, individuele aandacht, sociale leerervaringen voor zowel de tutor als de tutee, groei van de

begeleidende tutor, actief leergedrag, succeservaringen bij de tutee, profijt voor de leerkrachten.

Doelen van een tutor-begeleidingssysteem worden onderscheiden in cognitieve doelen (voortgang van de leerprestaties van de tutee) en sociaal-emotionele doelen (succeservaringen, verantwoordelijkheidsgevoel).

Voordelen van een groepsdoorbrekend tutor-begeleidingssysteem:

‘Vooral in deze vorm leert de tutor relatief zelfstandig te werk te gaan, een stuk verantwoording te dragen voor een (jongere) medeleerling. Vooral als de begeleide leerling vooruit gaat, zijn de tutores vaak heel trots op zichzelf. Dat kan de tutor zelfvertrouwen en gevoel van eigenwaarde geven. Dat geldt nog sterker als de tutor in het verleden zelf ook te maken heeft gehad met leerachterstanden.’

Tutor(hulp) volgens Bongaards en Sas (Bongaards en Sas, 2005)

‘Het inschakelen van oudere leerlingen heeft een aantal voordelen boven het inschakelen van klasgenoten. Het leeftijdsverschil kan het beste tussen de twee en vier jaar liggen. Oudere leerlingen beschikken over betere sociale vaardigheden dan de jongere leerling die ze gaan helpen en hebben een natuurlijk gezag en overwicht. Ze staan wat meer boven de stof en zullen minder begeleiding nodig hebben.

Goede ervaringen zijn opgedaan met tutores die zelf ook leerproblemen hebben (gehad). Zij blijken, evenals het kind dat ze helpen, in veel gevallen duidelijk profijt te hebben van de hulp die ze geven; niet alleen gingen hun eigen leerprestaties vooruit maar groeide ook het zelfvertrouwen. Daarnaast tonen ze meestal meer geduld en begrip voor het probleem van de jongere leerling.

De ervaring heeft geleerd dat een bijkomend gevolg van het tutorsysteem een preventieve invloed op sociale problemen op het plein kan zijn. Veel oudere tutores voelen zich ook in die situatie verantwoordelijk voor ‘hun leerling’.

‘Tutor-leren

Het idee hierachter is dat leerlingen elkaar helpen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen twee vormen:

1. leerlingen van dezelfde leeftijd helpen elkaar
2. oudere leerlingen helpen jongere leerlingen (vaak groepsdoorbrekend)’

Tutor(hulp) volgens Bongaards en Sas (Bongaards en Sas, 2008)

Tutorleren

‘In het geval van tutorleren kiezen leerkrachten bewust voor een koppel waarbij de een de leidende en controlerende rol heeft en de ander nadrukkelijk iets van de eerste moet leren. Vaak maakt men koppels door leerlingen uit een andere, hogere groep als tutor van de jongere leerling te laten optreden. Tutorleren past men veel toe bij het oefenen van de leestechniek. De hulp vindt op vaste momenten plaats. Iedereen weet waar hij aan toe is. Een bijkomend voordeel is vaak dat de tutor zich ook buiten de leermomenten om, betrokken voelt bij het wel en wee van zijn ‘pupil’.’

‘Onderzoek over tutorleren bij rekenen gedaan door Vosse (2002)

Uit resultaten van het onderzoek blijkt bij tutees:

- de inzichtelijke vaardigheden vooruit waren gegaan
- de automatisering niet was verbeterd
- de rekenmotivatie niet was verhoogd, hoewel zichzelf, hun leerkrachten en ouders wel meer zelfvertrouwen constateerden

- de vooruitgang bij het automatiseren van allochtone leerlingen enorm groot was ten opzichte van de autochtone leerlingen uit de controlegroep

Resultaten bij tutores:

- de sociale vaardigheid werd geoefend
- de herhaling van de rekenstof tot verbetering leidde bij automatiseringsvaardigheden
- de leertaakgerichtheid in de klas toenam.'

Tutor(hulp) volgens Vedder (Vedder, 1995)

'Een tutor is als extra leerkracht aan een groep verbonden waarbij de ene leerkracht zich richt tot de hele groep en de andere, de 'tutor' zich bezighoudt met de zwakkere leerlingen.'

Onze opvattingen over tutorhulp

Wij verstaan onder de tutor: de oudere leerling die de jongere leerling uit een lagere klas begeleidt op een bepaald vakgebied waar de jongere leerlingen moeite of problemen mee heeft. Wij gaan uit van een groepsdoorbrekend tutor-begeleidingssysteem, omdat we ons aansluiten bij de voordelen die in *Vakbekwaam onderwijzen* worden genoemd, namelijk: oudere kinderen beschikken over betere sociale vaardigheden dan jongere kinderen, ze hebben natuurlijk gezag en overwicht en ze staan meer boven de stof en zullen minder begeleiding nodig hebben. Daarnaast wordt momenteel al gewerkt met een groepsdoorbrekend tutor-begeleidingssysteem en dus leek het ons handig om met het bestaande systeem op OBS Schuilingsoord verder te werken.

Uiteraard zijn wij ons er wel van bewust dat ook een klasgebonden tutor-begeleidingssysteem een aantal voordelen heeft.

In ons onderzoek zullen we ook gebruik maken van het begrip: 'tutee'. Met tutee bedoelen wij de (jongere) leerling die tutorhulp ontvangt.

Wat heel opvallend is in de onderzochte literatuur, is dat de voorbeelden van tutorleren uitsluitend op leesgebied worden gegeven. Er wordt echter continu aangegeven dat de bestaande systemen ook op andere vakgebieden ingezet kunnen worden. Vandaar dat wij ook onderzoeken of er vraag naar tutorhulp op andere vakgebieden is op OBS Schuilingsoord.

Hoe wordt er uiting gegeven aan tutorhulp op OBS Schuilingsoord en waarom op deze manier?

Om te kunnen bedenken hoe we een bestaand tutorsysteem eventueel kunnen aanpassen, aanvullen of verbeteren, hebben we gegevens nodig van het huidige tutorsysteem op OBS Schuilingsoord. Daarnaast hebben we informatie nodig over de gedachte achter het tutorsysteem, waarom het tutorsysteem op OBS Schuilingsoord is zoals het is. Wanneer we de achterliggende gedachte van tutorhulp op deze school kennen, zullen wij passende verbeteringen of aanvullingen kunnen geven indien deze, volgens ons, nodig zijn. Om een antwoord te kunnen geven op deze onderzoeksvraag hebben we een interview afgenomen met de intern begeleider van OBS Schuilingsoord, Harma Wolters. In dit interview geeft zij antwoord op de vraag hoe er wordt gewerkt met tutorhulp en wat het doel is van deze tutorhulp.

Het is belangrijk om bij deze vraag te vermelden dat we door omstandigheden (feestdagen, langdurige ziekte) pas in week 2 een interview met de intern begeleider konden afnemen. Wij hebben daarom eerst de andere onderzoeksvragen zoveel mogelijk proberen te beantwoorden.

Hieronder volgt slechts een kleine schets van het interview met de intern begeleider. Het volledig uitgewerkte interview is terug te vinden als bijlage 1.

Het tutorlezen op OBS Schuilingsoord is gebaseerd op artikelen over tutorhulp in JSW en Praxisbulletin. Deze artikelen zijn opgenomen in bijlage 2.

Momenteel bestaat er een tutorsysteem op OBS Schuilingsoord waarbij de leerlingen van groep 8 lezen met leerlingen van groep 4. De leerlingen van groep 4 hebben moeite met lezen. De tutores van groep 8 beschikken minimaal over een B-score op de DMT. Eens per week wordt er een half uur gelezen door de tutores met de tutee's.

Er wordt hulp geboden aan zwakke lezers. Met tutorhulp krijgen zij een extra mogelijkheid om te lezen. Het gaat er vooral om dat het plezier in lezen, de leesmotivatie versterkt wordt. Tutorhulp is een van de mogelijkheden om extra te lezen met een leerling met problemen. Een klasgebonden systeem is momenteel ook aan de orde op OBS Schuilingsoord, dit wordt duolezen genoemd.

Wat ons is opgevallen, zijn de volgende punten.

Alleen leerlingen van groep 8 worden ingezet als tutor, om hen na de Cito-toets gemotiveerd te houden. De intern begeleider geeft aan dat alleen deze leerlingen als tutor worden ingezet, omdat zij meer overwicht hebben dan bijvoorbeeld leerlingen uit groep 7.

Er bestaat geen schriftelijk vastgelegd stappenplan voor de werkwijze met tutorlezen.

Op OBS Schuilingsoord wordt alleen gesproken van tutorhulp wanneer er een oudere en jongere leerling bij betrokken zijn. Er bestaat wel een klasgebonden tutorsysteem, maar dit wordt 'duolezen' genoemd.

Tutorhulp is op OBS Schuilingsoord vooral gericht op het verbeteren van de leesmotivatie bij de tutee's en niet zozeer op leerresultaten. Deze opvatting is enigszins in tegenspraak met de opvattingen uit de literatuur, waarbij verbetering van leerresultaten wel als doel worden gesteld. Echter het verbeteren van de leesmotivatie moet volgens de literatuur wel de gewenste leerresultaten bewerkstelligen en is dus als het ware een voorwaarde voor leerresultaten en niet zozeer het doel, zoals dit op OBS Schuilingsoord wel het geval is.

Zie ook de uitgewerkte interviewvraag hieronder.

Heeft u resultaten uit eerder werken met tutorhulp? Kunt u voorbeelden geven van wat tutorhulp heeft opgeleverd?

Je moet het niet zozeer over de resultaten in scores hebben. Het gaat er vooral om dat de leesbeleving wordt gestimuleerd en dat de leerlingen extra kansen krijgen om te lezen. De scores vormen niet het doel, hoewel dat uiteindelijk natuurlijk wel mooi meegenomen is. Het is belangrijk dat leerlingen gemotiveerd blijven om te lezen en dat ze de kans krijgen om ook buiten de reguliere leestijden te oefenen met lezen en dit ook leuk vinden.

Andere mogelijkheden op gebied van extra lezen zijn duolezen en het lezen met de leerkracht van een andere groep wanneer diens groep naar gym is.

Voor de leerlingen van groep 8 kan het ook zeker iets opleveren. Zij blijven gemotiveerd naar school gaan, ook na de Cito-toets. Ze voelen zich op een positieve manier verantwoordelijk voor 'hun' leerling en op sociaal gebied kunnen ze behoorlijk wat leren door om te gaan met een kind met leesproblemen.

Op welke vakgebieden zouden de leerkrachten van groep 4 en 5 tutorhulp willen hebben?

Voordat wij allerlei aanpassingen aan het bestaande tutorsysteem kunnen doen, moeten wij eerst inventariseren of er überhaupt vraag is naar meer tutorhulp. Wanneer leerkrachten van groep 4 en 5, de door ons beoogde doelgroep, geen behoefte hebben aan het meer inzetten van tutorhulp, dan zullen wij ons hierbij neer moeten leggen en op andere terreinen moeten kijken of aanpassingen of verbeteringen aan tutorhulp wenselijk zijn op OBS Schuilingsoord.

Wij hebben de groepen 4 en 5 als mogelijke groepen voor tutorhulp gekozen en vandaar dat wij bij de leerkrachten van deze groepen hebben geïnventariseerd naar de behoeftes omtrent tutorhulp voor hun leerlingen.

De inventarisatie hiervan heeft plaatsgevonden door middel van interviews.

De uitgewerkte interviews zijn terug te vinden als bijlage 5 (leerkracht groep 4) en bijlage 6 (leerkracht groep 5).

Hieronder volgt een korte samenvatting van de interviews en opvallendheden

De leerkracht van groep 4 geeft niet duidelijk aan dat ze meer tutorhulp voor haar leerlingen zou willen hebben. Ze geeft ook niet aan echt behoefte te hebben aan tutorhulp op andere vakgebieden.

De leerkracht van groep 5 is een voorstander van tutorhulp, hij zou het wel op meerdere vakgebieden ingevoerd willen zien, maar geeft aan dat er erg weinig tijd voor is, het is iets extra's en hoort niet onder de gewone lessen. Zelf zou hij wel drie keer per week tien minuten vrij kunnen maken voor tutorhulp.

Hij is zeker een voorstander van leeshulp aan de leerlingen in zijn groep. Ook kinderen uit groep 6 zouden volgens hem tutorhulp kunnen geven, het gaat om het leesniveau, niet zozeer om leeftijd.

Alleen leeshulp wordt expliciet genoemd als vorm van tutorhulp waaraan behoefte is.

De intern begeleider geeft echter aan dat leeftijd zeker wel verschil maakt en dat de oudste leerlingen meer overwicht hebben dan jongere leerlingen.

Er bestaat wel eensgezindheid over het feit dat er weinig tijd is voor tutorhulp, aangezien dit iets extra's is en niet onder de 'gewone' lessen dient plaats te vinden.

Er bestaat een verschil in opvatting over het invoeren van tutorhulp tussen de IB'er en de leerkracht van groep 5, wat betreft criteria die aan tutores gesteld moeten worden. De intern begeleider geeft de voorkeur aan leerlingen van groep 8, met name vanwege hun overwicht. Volgens de leerkracht van groep 5 is de leeftijd niet van doorslaggevend belang en zouden ook leerlingen van groep 6 tutorhulp kunnen geven aan leerlingen van groep 5, mits zij hoog genoeg scoren op leesgebied.

We kunnen constateren dat er niet een duidelijke vraag bestaat naar het invoeren van tutorhulp op andere vakgebieden dan lezen op OBS Schuilingsoord. We hadden hiervoor ook weinig informatie uit de literatuur tot onze beschikking, aangezien de literatuur zich toespitst op leesgebied en geen specifiek stappenplan voor bijvoorbeeld rekenen aanbiedt.

Vanaf dit moment zullen wij ons richten op verbeteringen van de bestaande situatie, zoals het vastleggen van een stappenplan, een criterialijst en het invoeren van een tutorsysteem voor de combinatie groep 5/groep 7.

Hoofdstuk 7 Antwoorden onderzoeksvraag 4

Welke mogelijke organisatorische verbeteringen kunnen wij voor het huidige tutorsysteem op OBS Schuilingsoord vinden/bedenken?

Allereerst hebben wij het huidige tutorsysteem kritisch onderzocht op OBS Schuilingsoord, en vervolgens nagedacht over mogelijke aanpassingen/verbeteringen.

Wij zijn met behulp van literatuur, een uitgebreid interview met de intern begeleider en gesprekken met andere betrokkenen van tutorhulp tot de conclusie gekomen dat het systeem op OBS Schuilingsoord eigenlijk goed in elkaar zit. Er is niet zozeer een wens naar tutorhulp op andere vakgebieden en daarom hebben wij ons toegespitst op de organisatorische verbeteringen van tutorhulp.

Uit een interview met de intern begeleider is gebleken dat er wel richtlijnen en een te volgen stappenplan voor het opzetten van tutorhulp bestaan, maar deze zijn niet schriftelijk vastgelegd. Wij hebben er daarom voor gekozen om met behulp van de verkregen informatie en theoretische kennis een stappenplan voor tutorleren op OBS Schuilingsoord op te stellen. Dit doen wij zodat de school zijn werkwijze met tutorlezen kan verantwoorden aan de onderwijsinspectie en ook aan ouders/verzorgers. Daarnaast is dit een handig hulpmiddel wanneer een invaller of nieuwe leerkracht bij het tutorlezen betrokken raakt.

Daarnaast hebben wij voor OBS Schuilingsoord gekeken naar de mogelijkheden die er zijn om tutorhulp in meerdere klassen in te zetten. Hiervoor hebben wij een interview gehouden met de leerkrachten van groep 5 en groep 7 en een inventarisatie gemaakt van mogelijke tijden waarop tutorhulp zou kunnen plaatsvinden.

Voor het maken van een gedegen stappenplan specifiek voor OBS Schuilingsoord, hebben wij gebruik gemaakt van het stappenplan, zoals deze is opgezet door A. Vosse. Zie bijlage 7.

Ons stappenplan is gebaseerd op een bestaand stappenplan uit de literatuur (Vosse, 1994) en op de situatie zoals deze op OBS Schuilingsoord een plaats heeft.

Het stappenplan dat door ons is ontwikkeld, beslaat alle stappen die dienen te worden genomen voor, tijdens en na het tutorlezen. Hieronder volgen slechts de te nemen stappen binnen ons stappenplan. Het uitgebreide stappenplan met uitleg waarom de stappen belangrijk zijn en wie hierbij betrokken zijn, is terug te vinden als bijlage 8.

Stappenplan

- 1 *Vroegtijdig signaleren van leerproblemen.*
- 2 *Teamoverleg tutorwerken. Wie komen ervoor in aanmerking. Wie wil eraan mee werken. Is het mogelijk tijd vrij te maken voor tutorlezen (mogelijke inroostering).*
- 3 *Selectie tutee's (C score of lager).*
- 4 *Vaststellen met welk materiaal en welke leerstof gewerkt gaat worden.*
- 5 *Selectie tutoeren door IB'er aan de hand van de DMT (A scores en eventueel B scores).*
- 6 *Selectie bespreken met groepsleerkracht.*

- 7 *Groepsleerkracht benadert leerling over mogelijke tutoring.*
- 8 *Groepsleerkracht informeert IB'er over uitkomsten.*
- 9 *IB'er bestudeert tutorlijst en probeert eventueel meer leerlingen over te halen.*
- 10 *Definitieve inroostering tutorlezen (frequentie).*
- 11 *IB'er instrueert de tutores over de werkwijze. Tutores oefenen onderling met deze werkwijze. Uitleg administratie voor tutores.*
- 12 *IB'er koppelt tutor en tutee aan elkaar. Dit gebeurt naderhand, omdat er mogelijk tutores afhaken.*
- 13 *IB'er communiceert/overlegt met de groepsleerkracht over de koppels die gevormd zijn.*
- 14 *Groepsleerkracht communiceert door aan de leerlingen wat de koppels zijn.*
- 15 *Tutorlezen gaat van start.*
- 16 *IB'er bewaakt de voortgang bij de koppels. De leerkracht is het eerste aanspreekpunt, en daarna de IB'er.*
- 17 *IB'er houdt tussenevaluatie met tutores en groepsleerkracht.*
- 18 *Controle en eindevaluatie door IB'er.*

Tevens hebben wij interviews gehouden onder de leerkrachten van groep 5 en groep 7 om te inventariseren of zij ook een aandeel kunnen krijgen binnen tutorlezen. Deze uitgewerkte interviews zijn terug te vinden in bijlage 6 en 9.

Opvallendheden naar aanleiding van de interviews

Zowel de leerkracht van groep 5 als de leerkracht van groep 7 geeft aan dat het mogelijk is om tijd vrij te maken voor tutorlezen. Beide geven aan hier wel drie keer per week tien minuten voor vrij te kunnen maken.

Beide geven daarnaast aan dat tutorhulp niet onder de reguliere leestijd kan plaatsvinden, het is iets extra's en moet dus naast het leesonderwijs worden ingepland.

Verder geven beide leerkrachten aan dat ze het invoeren van tutorhulp zeker zien zitten. De leerkracht van groep 5 geeft zelfs aan dat de leeftijd van de tutor voor hem niet een doorslaggevend criterium is.

Uit deze interviews blijkt dat ook groep 5 en groep 7 betrokken zouden willen worden bij het tutorlezen. Hierover volgt meer in de uitwerking van onderzoeksvraag 6.

Inventarisatie mogelijke tijden waarop tutorhulp kan plaatsvinden

We hebben gekeken naar de mogelijkheden om tutorhulp op bepaalde tijdstippen plaats te laten vinden tussen groep 5 en groep 7.

De roosters van beide groepen zijn terug te vinden in de bijlagen 10 en 11.

Zelf hebben wij niet direct mogelijkheden wat betreft tijd gevonden, omdat de leerkrachten al aangaven dit niet onder de reguliere leestijden te willen laten plaatsvinden.

Het is niet aan ons om voor de leerkrachten te beslissen welke lessen zij moeten verschuiven om tijd te maken voor tutorhulp.

Onze suggestie is dan ook om de leerkrachten van groep 5 en 7 samen te laten overleggen over het inplannen van tutortijd.

Wij zijn ervan overtuigd dat zij hier samen uit zullen komen, omdat beide aangeven het belang in te zien van tutorhulp en hiervoor wel drie maal tien minuten per week in te kunnen roosteren.

Hoofdstuk 8 Antwoorden onderzoeksvraag 5

Welke criteria willen wij verbinden aan het benoemen van de tutors? Waaraan moet een tutor volgens ons voldoen?

Deze onderzoeksvraag is van belang om een werkbaar systeem op te kunnen zetten. Uit onderzoeksvraag 2 is gebleken dat er wel degelijk criteria voor leerlingen die mogelijk tutor kunnen worden, bestaan maar dat deze niet op papier zijn gezet. Momenteel wordt er een systeem gehanteerd waarbij leerlingen met een A-score en eventueel een B-score op de DMT in aanmerking komen om tutorhulp te geven. Vervolgens worden de leerlingen gevraagd of ze tutorhulp willen geven. Hoewel dit een prima systeem is, lijkt het ons praktisch om ook een criterialijst op papier te hebben en een vragenlijst voor mogelijke tutores. Dit is vooral bedoeld om het handelen van de school, wat betreft tutorhulp, te kunnen verantwoorden.

Voor het opstellen van criteria hebben wij gebruik gemaakt van literatuur en de criteria op basis waarvan op OBS Schuilingsoord de tutores worden geselecteerd.

Criteria tutores:

- A-score op DMT, eventueel B-score wanneer er veel leerlingen tutorhulp nodig hebben..
- Leerlingen moeten gemotiveerd zijn, het zelf willen, ook als dit betekent dat ze later wat eigen werk moeten inhalen.
- De aan te bieden stof wordt goed beheerst door de leerling. De leerling mag hier best vroeger moeite mee gehad hebben, dit is juist goed voor het inlevingsvermogen.
- De leerling vindt het leuk om anderen te helpen, de leerling heeft er plezier in.
- De leerling moet het plezier in lezen kunnen overdragen aan de tutee. Het gaat immers om het verbeteren van de leesbeleving en leesmotivatie bij de tutee.
- De tutor moet op de juiste manier kunnen corrigeren en belonen. Richtlijnen hiervoor zitten in bijlage 3. Dit kan getoetst worden tijdens de instructiebijeenkomst van de intern begeleider aan de toekomstige tutores.

De intern begeleider selecteert allereerst de tutores op basis van hun scores op de DMT. Hierna volgt de vragenlijst die de motivatie, moeilijkheden en het plezier in lezen en helpen bij de leerlingen test. Deze vragenlijst vindt u terug in bijlage 12. Deze vragenlijst is met name bedoeld om te motivatie bij de tutores vast te leggen. De vragen zijn hier dan ook op gebaseerd.

De laatste twee criteria zullen door de intern begeleider gecontroleerd worden tijdens de instructiebijeenkomst.

Wij zijn ons er wel van bewust dat de uiteindelijke selectie van tutores afhankelijk is van het aantal tutees en het aantal gemotiveerde tutores. De criterialijst zal bijvoorbeeld bij een grote hoeveelheid mogelijke tutores strenger worden nageleefd dan wanneer slechts enkele leerlingen op basis van hun score in aanmerking komen voor tutorschap.

De opgestelde criteria gaan dan ook uit van een ideale situatie, waarbij er uit een groot aantal leerlingen kan worden geselecteerd.

Hoofdstuk 9 Antwoorden onderzoeksvraag 6

Hoe kunnen we voor meer structuur zorgen binnen tutoring wat in theorie werkbaar is in de praktijk, met behulp van de antwoorden op de onderzoeksvragen 1 tot en met 5.

Omdat onze verwachtingen vooraf aan dit onderzoek anders waren dan de uitkomsten, is er bij het beantwoorden van deze onderzoeksvraag eerder sprake van een samenvatting dan wel conclusies dan van het geven van nieuwe informatie.

Toch kiezen wij ervoor deze uitwerking als antwoord op een onderzoeksvraag te laten staan, omdat hierin nog even expliciet vermeld wordt, wat wij nu eigenlijk voor de school hebben betekend.

Met behulp van de verkregen informatie uit de eerder behandelde onderzoeksvragen, geven wij nu een overzicht van de verbeteringen/aanvullingen die wij hebben ontwikkeld voor OBS Schuilingsoord.

Er is duidelijk geworden dat het huidige tutorsysteem op OBS Schuilingsoord al redelijk goed is. Hetgeen ons wel op is gevallen is het ontbreken van een schriftelijke uitwerking van een stappenplan dat ook gebruikt kan worden bij de groepen 5 en 7 en een criterialijst voor mogelijke tutores.

Wij hebben, als verbetering, dan ook een uitgebreid stappenplan opgezet met behulp van informatie van de betrokkenen en theoretische kennis. Dit plan kan worden gebruikt om verantwoording af te leggen aan de inspectie en aan ouders. Tevens is dit plan handig wanneer een invaller of nieuwe leerkracht betrokken raakt bij het tutorlezen.

Daarnaast hebben wij een criterialijst voor tutores met daarbij behorende vragenlijst opgesteld om mogelijke tutores te kunnen selecteren.

De leerkrachten van groep 5 en groep 7 hebben aangegeven ook deel te willen nemen aan tutorhulp. Op basis van tijdsomstandigheden en de vraag vanuit het werkveld leek het ons een goed idee deze groepen samen te laten werken met tutorlezen. Daarnaast kiezen wij ervoor om deze groepen aan elkaar te koppelen, omdat hier volgens de literatuur voldoende leeftijdsverschil aanwezig is, namelijk twee jaar (Vosse, 1994). Omdat de leerlingen van groep 4 en groep 8 gewend zijn aan het werken met 'hun' tutorsysteem, kiezen wij ervoor om aan deze indeling niets te veranderen.

Wij hebben gekeken naar mogelijke tijden waarop tutorhulp in de groepen 5 en 7 zou kunnen plaatsvinden, maar we hebben niet direct specifieke tijdsomstandigheden voor tutorhulp kunnen vinden.

Het is niet aan ons om te beslissen welke lessen eventueel omgewisseld moeten worden om tutorhulp te kunnen bieden. Wij gaan er echter vanuit dat als de leerkrachten van groep 5 en 7 samen overleggen, zij wel tot gezamenlijke tijdstippen voor tutorhulp kunnen komen. Zij hebben immers eerder al aangegeven per week wel drie maal tien minuten vrij kunnen maken. Voor het invoeren van tutorhulp kan het door ons opgestelde stappenplan ingezet worden.

Hoewel wij groep 6 niet direct hebben meegenomen in ons onderzoek, is het wel mogelijk om deze groep te betrekken bij het tutorlezen. Leerlingen van groep 8 zouden ingeschakeld kunnen worden om tutorhulp te bieden aan leerlingen van groep 6. Leerlingen van groep 6 kunnen zelf ook ingezet worden als tutor, als extra hulp voor leerlingen van groep 4.

Hieronder volgt een korte opsomming van veranderingen/verbeteringen die wij hebben ontwikkeld om het tutorlezen op OBS Schuilingsoord te optimaliseren.

- Een schriftelijk stappenplan, waarin alle te ondernemen stappen staan beschreven die dienen te worden genomen voor, tijdens en na het tutorlezen.
- Een criterialijst voor het selecteren van mogelijke tutores. Hierbij hebben we een vragenlijst gevoegd die de motivatie van de geselecteerde leerlingen toetst.
- Een mogelijke uitbreiding van het tutorlezen binnen de groepen 5 en 7. Hiervoor kan het door ons ontwikkelde stappenplan worden ingezet.

Voor de uitgewerkte versies van deze verbeteringen/veranderingen verwijzen wij naar de bijlagen.

Hoofdstuk 10 Onderzoeksvragen en onze verwachtingen

Hieronder volgen nogmaals de onderzoeksvragen met de bijbehorende verwachtingen die wij aan het begin van dit onderzoek hebben uitgesproken. Uiteraard geven wij hierbij ook aan in welke mate deze verwachtingen zijn uitgekomen en een beknopt antwoord op de onderzoeksvraag.

1. Wat is tutorhulp en welke gedachte ligt hieraan ten grondslag?

Verwachting: Tutorhulp is een samenwerkingsverband tussen de tutor en een tutee, waarbij de tutor de kennis beheerst waar de tutee moeilijkheden mee heeft. De tutor begeleidt de tutee namens de leerkracht van de tutee. Er zijn 2 systemen van tutorhulp, tutorhulp door klasgenoten en tutorhulp door oudere leerlingen. Aan beide systemen zitten voordelen en nadelen. De gedachte achter tutorhulp is volgens ons het ondersteunen van de leerkracht als tutor en het zorgen van verantwoordelijkheidsgevoel bij de tutor. Daarnaast wordt er met tutorhulp voor gezorgd dat de tutee extra hulp aangeboden krijgt en hiermee zijn prestaties kan verbeteren.

Uit een interview met de intern begeleider is gebleken dat het tutorsysteem op OBS Schuilingsoord vooral als extra mogelijkheid om te lezen wordt ingezet. Het is vooral bedoeld om de leesbeleving en leesmotivatie bij de tutee te verhogen en om de leerlingen van groep 8 na het maken van de Cito-toets gemotiveerd te houden.

2. Hoe wordt er uiting gegeven aan tutorhulp op OBS Schuilingsoord en waarom op deze manier?

Verwachting: Op dit moment wordt geen tutorhulp geboden op OBS Schuilingsoord. Binnenkort wordt wel weer gestart met tutorlezen, dat wil zeggen een leerling van groep 8 leest met een leerling van groep 4.

Sinds november wordt er gewerkt met tutorlezen op OBS Schuilingsoord. Eenmaal in de week, op dinsdagmiddag, gaan leerlingen van groep 8 lezen met zwakkere lezers (C-score of lager) van groep 4.

3. Op welke vakgebieden zouden de leerkrachten van groep 4 en 5 tutorhulp willen hebben?

Verwachting: Op gebied van lezen wordt al tutorhulp geboden, wij verwachten dat ook op rekengebied, spellinggebied en misschien zelfs wereldoriënterende vakken vraag is naar tutorhulp.

Er blijkt weinig vraag te zijn naar tutorhulp op bijvoorbeeld rekengebied. Hierbij wordt vooral genoemd dat het heel lastig is om tutores hiervoor te instrueren, aangezien er altijd met een bepaalde oplossingsstrategie moet worden gewerkt.

De leerkrachten van groep 5 en 7 geven aan dat zij ook graag betrokken willen worden bij tutorhulp.

Door de uitkomsten van deze vraag hebben wij het verdere verloop van ons onderzoek enigszins moeten aanpassen. Wij hebben ons hierna toegespitst op de organisatorische kant van tutorhulp.

4. Welke mogelijke organisatorische verbeteringen kunnen wij voor het huidige tutorsysteem op OBS Schuilingsoord vinden/bedenken?

Verwachting: Wij verwachten dat er in de theorie wel een en ander geschreven is over tutorhulp en met behulp hiervan verwachten wij de mogelijkheden voor OBS Schuilingsoord duidelijk onder woorden te kunnen brengen.

Met behulp van het stappenplan van A. Vosse, het boek 'Praktijkboek Interne Begeleiding' en de informatie over het huidige tutorsysteem op OBS Schuilingsoord hebben wij een eigen stappenplan geformuleerd wat op Schuilingsoord kan worden ingezet.

5. Welke criteria willen wij verbinden aan het benoemen van de tutores? Waaraan moet een tutor volgens ons voldoen?

Verwachting: Tutores moeten op hun vakgebied zelf een gemiddelde A score staan. Ze zijn stabiel op sociaal-emotioneel gebied. Ze zitten minimaal in groep 7.

Ook kinderen met een B-score op de DMT komen in aanmerking om tutorhulp te geven. De meningen over het minimale leeftijdsverschil tussen tutor en tutee of de groepen waaruit de tutores afkomstig moeten zijn, verschillen.

Zelf hebben wij een criterialijst voor tutores opgesteld met behulp van de informatie van de intern begeleider en theoretische kennis. Tevens hebben wij een vragenlijst voor tutores opgesteld, waarop zij hun motivatie kunnen aangeven.

6. Hoe kunnen we voor meer structuur zorgen binnen tutoring wat in theorie werkbaar is in de praktijk, met behulp van de antwoorden op de onderzoeksvragen 1 tot en met 5.

Verwachting: Wij verwachten dat we met de antwoorden op de vorige onderzoeksvragen een theoretisch onderbouwd en in de praktijk uitvoerbaar systeem voor OBS Schuilingsoord te kunnen formuleren en opzetten.

Er bleek niet zozeer behoefte aan een nieuw tutorsysteem op OBS Schuilingsoord te zijn. Vandaar dat wij het huidige systeem hebben voorzien van enige aanvullingen en verbeteringen.

Zo hebben wij een stappenplan, criterialijst voor tutores en een vragenlijst voor tutores opgesteld. Daarnaast raden wij de school aan om met behulp van het opgestelde stappenplan ook tutorlezen in de groepen 5 en 7 in te voeren.

De organisatie van tutorhulp op OBS Schuilingsoord is niet overzichtelijk en schriftelijk weergegeven. De werkwijze met een tutorsysteem staat niet op papier. Omdat wij vinden dat een schriftelijk stappenplan een toevoeging voor de school kan zijn, hebben wij ons hierin verdiept tijdens het onderzoek en dit geformuleerd.

De leerkracht van groep 5 heeft aangegeven behoefte te hebben met zijn groep betrokken te worden bij het tutorlezen. Deze leerkracht valt ook op, omdat hij een andere mening heeft over de criteria aan tutoren dan de intern begeleider. Hij geeft aan dat de leeftijd van een tutor voor hem geen doorslaggevende factor is in tegenstelling tot de intern begeleider.

Er bestaat geen uitgesproken vraag naar tutorhulp op andere vakgebieden dan lezen van de leerkrachten van groep 4 en 5. De leerkracht van groep 7 heeft aangegeven wel tijd vrij te kunnen maken voor tutorhulp. Hieruit hebben wij geconcludeerd dat groep 5 en groep 7 qua tijd goed samen kunnen werken met betrekking tot tutorlezen. Wij baseren dit uiteraard niet alleen op tijdsmogelijkheden, maar ook op de vraag van de betrokken leerkrachten, de criteria uit de literatuur aan tutoren (een tutor moet minimaal twee jaar ouder zijn (Vosse, 1994)) en omdat we de huidige indeling van tutorlezen van groep 8 met groep 4 niet overhoop willen halen.

Op OBS Schuilingsoord wordt het tutorlezen aangeboden als ‘iets extra’s. Daarnaast zijn er nog de gewone leeslessen en het duolezen. Dit duolezen is een vorm van een klasgebonden tutor-begeleidingssysteem.

Wat ons is opgevallen tijdens het onderzoek

Het doel van tutorlezen verschilt in theorie van de praktijk. Het doel van OBS Schuilingsoord is het bieden van extra hulp, hiermee het verbeteren van de leesmotivatie en het blijvend motiveren van de tutoren van groep 8.

De theorie echter geeft als doelstellingen aan, de motivatie voor het leren neemt toe, de leerresultaten verbeteren bij de leerlingen en de tutoren door een intensieve samenwerking, meer motivatie en plezier betekent dat de leerstof beter wordt opgenomen en vastgehouden. Uit de theorie blijkt dat de leesmotivatie een voorwaarde is voor betere leerresultaten, terwijl de leesmotivatie op OBS Schuilingsoord een doel op zich is.

Dat het tutorlezen ook resultaten oplevert op sociaal-emotioneel gebied, daarover zijn de theorie en praktijk het over eens.

Op Schuilingsoord wordt alleen het werken door oudere kinderen met jongere kinderen tutorleren genoemd. Leerlingen van dezelfde leeftijd die elkaar helpen, noemt de school duolezen. In de literatuur wordt in beide gevallen gesproken van tutorleren. Het een is een klasgebonden tutor-begeleidingssysteem en het ander een klasdoorbrekende tutor-begeleidingssysteem.

Wat ook opviel tijdens ons onderzoek was dat er in de literatuur alleen wordt gesproken over *tutorlezen* en alle voorbeelden zijn hier ook op gebaseerd. Er wordt echter wel continu aangegeven dat deze systemen ook voor andere vakken gebruikt kunnen worden, hier worden geen voorbeelden van gegeven.

Hoofdstuk 12 Concrete producten/aanbevelingen voor de school

We hebben voor de school een stappenplan voor het werken met tutorlezen opgezet, wat voor alle groepen toepasbaar is. Dit stappenplan is bedoeld om de werkwijze rondom een tutorsysteem helder op papier te hebben. Dit stappenplan kan ter verantwoording aan de inspectie en ouders worden getoond. Daarnaast is het handig hulpmiddel voor nieuwe leerkrachten en invallers die betrokken raken bij het tutorlezen.

We hebben een criterialijst voor tutoren opgesteld met een bijbehorende vragenlijst voor mogelijke tutoren om hun motivatie op aan te geven.

Naar aanleiding van de interviews, raden wij de school aan om ook tutorlezen in te voeren met de groepen 5 en 7, omdat hier blijkbaar vraag naar is. Voor het opzetten van tutorhulp kan gebruik gemaakt worden van het door ons opgestelde stappenplan.

Hoofdstuk 13 Conclusies naar aanleiding van de probleemstelling

Probleemstelling

Wij onderzoeken de vormen van tutorhulp van de bovenbouw aan groep 4/5 op OBS Schuilingsoord omdat wij willen weten hoe de situatie omtrent tutorhulp op dit moment is op OBS Schuilingsoord en welke wensen de leerkrachten van groep 4 en 5 hebben met betrekking tot tutorhulp ten einde dit huidige systeem van tutorhulp te voorzien van theoretisch onderbouwde en eigen geformuleerde verbeteringssuggesties, die gericht zijn op de wensen en mogelijkheden van OBS Schuilingsoord en die op basis van de theorie werkbaar moeten zijn in de praktijk.

Uit ons onderzoek is gebleken dat de leerkrachten van de groepen 5 en 7 ook betrokken willen worden bij tutorlezen. Er bestaat niet zozeer een vraag naar tutorhulp op andere vakgebieden, maar wel op het gebied van lezen.

Aangezien de werkwijze van tutorhulp en de criteria aan tutoren niet schriftelijk staan weergegeven, hebben wij dit als verbeterpunt in ons onderzoek meegenomen. We leveren de school een, voor alle groepen toepasbaar, stappenplan en een criterialijst voor tutoren met bijbehorende vragenlijst over de motivatie van tutoren.

Wij raden de school aan om tutorlezen ook in groep 5 en 7 in te zetten met behulp van het door ons opgestelde stappenplan.

Wij denken hiermee een verbetering en uitbreiding van het huidige tutorsysteem te kunnen leveren aan OBS Schuilingsoord. Uiteraard vinden alle ‘oplossingen’ die wij aandragen haar weerslag in de theorie.

Hoofdstuk 14 Slothoofdstuk

Het onderzoek over tutorhulp op OBS Schuilingsoord is naar onze tevredenheid afgerond. Wij zijn aangelopen tegen een verschil in ons eigen verwachtingspatroon en de eigenlijke uitwerking van ons onderzoek. Dit is voor ons een belangrijk leermoment geweest. Hoe wij dit ervaren hebben en wat wij hiervan hebben geleerd, is terug te lezen in ons procesverslag.

Wij hebben tijdens dit onderzoek uiteraard veel geleerd over het opzetten van een tutorleersysteem, maar bovenal over het doen van onderzoek zelf.

Dit onderzoek is niet geheel volgens het aanvankelijke plan verlopen, maar juist dat heeft ons onderzoek interessanter en uitdagender gemaakt. Hopelijk heeft u dit ook in ons verslag kunnen terug lezen.

Wij leveren de school het volledige onderzoeksverslag aan met de daarbij behorende producten. Wij hopen dat de school onze verbeteringssuggesties ook in de praktijk zal gaan toepassen en dat de bevindingen die wij tijdens dit onderzoek hebben gedaan, de school aan het denken zullen zetten.

Bronnenlijst*

Alkema, E. e.a. (2006). *Meer dan onderwijs*. Assen: Van Gorcum.

Berg, W. van den e.a. (2007). *Leerlingenzorg in de basisschool: leerkracht worden in het basisonderwijs*. Heeswijk-Dinther: Esstede.

Bokhorst, K. (2002). *Praktijkboek Interne Begeleiding*. Baarn: HBUitgevers.

Bongaards, B. & Sas, J. (2008). *Praktijkboek leerlingenzorg: het omgaan met zorgleerlingen in de basisschool*. Groningen: Wolters Noordhoff.

Bongaards, B. & Sas, J.(2005). *Vakbekwaam onderwijzen*. Groningen: Wolters Noordhoff.

Dulk, C. den & Janssens, M. (2007). *Inleiding in zorgverbreding en orthodidactiek*. Baarn: HBUitgevers.

Smitz, A.M. (2002). *Ik help jou! Jij helpt mij? Over het opzetten van een tutorbegeleidingssysteem in het basisonderwijs*. Praxisbulletin 1 september 2002. 16-19.

Vaessen, K. (1998). *Leerlingen begeleiden medeleerlingen bij het lezen*. JSW nr 5 jaargang 82. 18-22.

Vedder, P. (1995). Tutoring kan prestaties verbeteren. *Didactief*, 25 (7), 5-7.

Vosse, A. (1995). *Een goede tutor, maar niet vanzelf*. Didactief september 1995. 12-13.

Vosse, A (1994). *Kinderen begeleiden kinderen bij leerachterstanden: Een tutorbegeleidingsprogramma voor basis – en speciaal onderwijs*. Groningen: Wolters Noordhoff.

De Lantaarn.(2004) *Het tutorsysteem*.

Geraadpleegd op 27 november 2008 via:

<http://www.lantaarn.demon.nl/medemens/tutor.htm>

Dijk, I. van (2003). *Kinderen voor kinderen*.

Geraadpleegd op 27 november 2008 via:

<http://users.skynet.be/davy.barbez/onderwijzers/artikels/kinderen%20voor%20kinderen.pdf>

* Niet alle bovenstaande bronnen zijn schriftelijk weergegeven in ons onderzoeksverslag. Deze zijn echter wel gebruikt als literatuurstudie voor en tijdens het onderzoek.

Bijlage 1

Interview Intern Begeleider Harma Wolters

Wat is tutorhulp volgens u?

Begeleiding van een jonger kind door een ouder kind bij problemen met lezen, in dit geval technisch lezen.

Mijn idee van tutorhulp is grotendeels gebaseerd op de artikelen over tutorhulp in JSW en Praxisbulletin. Deze artikelen zijn terug te vinden als bijlage 2.

Wat is de gedachte achter tutorhulp?

Er wordt hulp geboden aan zwakke lezers. Met tutorhulp krijgen zij een extra mogelijkheid om te lezen. Het gaat er vooral om dat het plezier in lezen, de leesmotivatie versterkt wordt. Tutorhulp is een van de mogelijkheden om extra te lezen met een leerling met problemen.

Waarom tutorhulp op OBS Schuilingsoord?

Het is de bedoeling dat zwakke lezers op deze manier een kans krijgen om meer te lezen, dus buiten de reguliere leestijd om.

Het uitgangspunt is geweest dat er een groep was die bestond uit relatief veel zwakke lezers. Toen is gezocht naar een mogelijkheid om meer met deze kinderen te gaan lezen.

Hoewel er nu nog wel wat zwakke lezers zijn, wordt deze methode ook vooral ingezet om preventieve leeshulp te bieden.

Op welke vakgebieden wordt tutorhulp aangeboden? Waarom deze vakgebieden?

Er wordt tutorhulp geboden op het gebied van technisch lezen. Op dit gebied kan een manier van corrigeren gehanteerd worden. Bij rekenen bijvoorbeeld kan een som op heel veel verschillende manieren worden uitgelegd. Voor een zwakke rekenaar is het juist van belang dat maar 1 oplossingsmethode wordt ingezet.

Hoe wordt er momenteel met tutorleren gewerkt?

Geselecteerde leerlingen uit groep 8 worden ingezet om te gaan lezen met een leerling uit groep 4. Elk ouder kind heeft haar 'eigen' kind uit groep 4 om te begeleiden.

Voorafgaand aan dit tutorlezen wordt een selectie gemaakt van de leerlingen uit groep 8 die in aanmerking komen voor het tutorschap. De selectie wordt gemaakt op basis van de scores op de drie-minuten-toets. Allereerst komen de leerlingen met een A-score in aanmerking en bij veel vraag naar tutorhulp ook de leerlingen met een B-score. Zij worden door de leerkracht gevraagd of ze tutor willen zijn en worden vervolgens doorgegeven aan de intern begeleider. Bij te weinig tutoren gaat de IB'er zelf ook nog langs bij groep 8 om geselecteerde leerlingen alsnog over te halen.

Hierna volgt een instructie voor de leerlingen. Binnen deze instructie worden allereerst verwachtingen over en weer uitgesproken en de IB'er legt hen uit wat de bedoeling is en hoe bijvoorbeeld een kind gecorrigeerd dient te worden. Hiervoor zijn ook richtlijnen op papier gezet. Deze richtlijnen zijn te vinden als bijlage 3.

Vervolgens gaan de tutoren met elkaar oefenen hoe je een zwakke lezer kunt helpen. Op deze manier ziet de intern begeleider meteen of de leerlingen begrepen hebben wat er van hen verwacht wordt.

Na de instructie gaat het 'echte' tutorlezen van start. Na elke tutorsessie schrijven de tutoren de belangrijkste opmerkingen in hun logboek. Tussentijds evalueert de intern begeleider met de leerlingen van groep 8 over hoe het gaat. Na afloop van het jaar wordt nogmaals geëvalueerd. Aan tutorhulp zitten de leerlingen dus voor het hele jaar vast.

Hoe vaak vindt tutorhulp plaats? Is meer mogelijk?

Tutorhulp vindt een keer per week plaats, op dinsdagmiddag van 13.15 tot 13.45, een half uur dus.

Meer doen we niet, want we willen een kind niet zo vaak uit de klas halen. Dit geldt zowel voor de leerlingen van groep 8 als voor de leerlingen van groep 4.

Tutorhulp wordt ingezet om de zwakke lezers een extra mogelijkheid te bieden om te lezen, daarnaast is er ook nog extra leestijd onder gym, bij een andere leerkracht, en er is duolezen.

Wie zijn erbij betrokken?

Leerlingen van groep 4, leerlingen van groep 8, de leerkracht van groep 4 en van groep 8 en de intern begeleider zijn betrokken bij het tutorlezen.

Waarom op deze manier? Waarom niet een klasgebonden systeem?

Een klasgebonden systeem hebben we ook, namelijk in de vorm van duolezen. Dit is alleen maar een extra systeem. We zetten alleen leerlingen van groep 8 in als tutor, omdat zij een beetje hun motivatie verliezen na de Cito-toets. Op deze manier houd je hen wat meer gemotiveerd. Ook hebben zij iets meer overzicht dan de leerlingen van bijvoorbeeld groep 7.

Hoe ziet de organisatie eruit? Wordt hiervoor een stappenplan gehanteerd?

Zie de vraag over hoe er momenteel met tutorlezen gewerkt wordt. De beschreven stappen en acties worden eigenlijk altijd gevolgd. Er is echter geen specifiek stappenplan op papier gezet, maar de intern begeleider en de betrokken leerkrachten weten precies hoe er gewerkt wordt met tutorlezen.

Wordt er geëvalueerd, zo ja hoe?

Na verloop van tijd evalueer ik met de leerlingen van groep 8 over hoe ze het vinden gaan.

We komen dan met alle tutoren bijeen. Het is de bedoeling dat de tutoren tijdens deze bijeenkomsten ervaringen delen en zo ook van elkaar zullen leren en elkaar kunnen aanvullen. Aan het eind van het jaar evalueren we opnieuw.

Omdat we pas in november gestart zijn met het tutorlezen, heeft de eerste evaluatie nog niet plaatsgevonden.

Hoe is de administratie van tutorhulp?

De tutoren houden elke week een soort logboekje bij met wat er is gedaan en bijzondere opmerkingen. Dit logboekformulier is toegevoegd als bijlage 4. Deze kijkt de intern begeleider regelmatig in en bespreekt bijzonderheden ook met de tutoren. Daarnaast is er natuurlijk een lijst met welke tutoren aan welke zwakke lezers gekoppeld zijn.

Op welke locaties kan tutorhulp plaatsvinden/waar vindt dit nu plaats?

Dit is een zaak van de leerkracht. De tutoren halen de leerlingen op en zoeken een rustig plekje op buiten het lokaal. Dit kan de overblijfruimte zijn, maar ook het academisch lokaal.

Missen de leerlingen niet te veel van hun eigen werk? Wat wordt hieraan gedaan?

De leerkracht van groep 8 heeft mij de tijd doorgegeven waarop de leerlingen tutorhulp kunnen geven. Wat er met de andere kinderen in de klas wordt gedaan weet ik niet, dat is een zaak van de leerkracht zelf. Ik ga ervan uit dat de leerlingen op deze manier niet van hun eigen werk missen, omdat de leerkracht zelf 'tutortijd' heeft ingeroosterd.

Hoe vormt u de koppels?

Ik ken de leerlingen van beide groepen wel en weet dus uit eigen ervaring en kennis van de leesproblemen wel welke leerlingen het best aan elkaar kan koppelen. Uiteraard overleg ik ook met de leerkrachten van de groepen over de koppels die ik heb gevormd of wil gaan vormen.

Coördineert u de tutorhulp? Zijn hierbij nog leerkrachten betrokken?

Ik ben de coördinator van de tutorhulp, maar ook de leerkrachten van groep 4 en groep 8 zijn hierbij betrokken, aangezien de betrokken leerlingen in hun groepen zitten.

Zijn er volgens u bepaalde criteria waaraan een tutor moet voldoen, zo ja welke?

Allereerst maak ik een selectie van leerlingen die mogelijk tutor kunnen zijn. Dit doe ik op basis van de scores op de drie-minuten-leestoets. Alle kinderen met een A-score komen in aanmerking, maar ook kinderen met een B-score kunnen geselecteerd worden als mogelijke tutor. Tutor worden is een vrijwillige keuze, leerlingen moeten het dus zelf willen. De geselecteerde leerlingen vraagt de leerkracht of ze tutor willen zijn. Als er dan te weinig tutores blijken te zijn, ga ik de leerlingen zelf ook nog eens vragen. Hierbij leg ik dan ook even uit wat precies de bedoeling is.

Ook het sociale aspect speelt mee. Er zitten nu bijvoorbeeld leerlingen in de tutorgroep die niet de sterkste lezers zijn, maar die het wel fantastisch vinden om te helpen. Omgekeerd zijn er ook heel sterke lezers bij die wat minder sociaal zijn. Door tutorhulp te geven leren kinderen om te gaan met kinderen met problemen en voelen ze zich veelal op een positieve manier verantwoordelijk. Tutorlezen kan voor iedereen dus wat opleveren.

Zitten er ook knelpunten aan tutorhulp?

Ik ben nog geen echte knelpunten tegengekomen. De meeste leerlingen vinden het vooral erg leuk.

Zijn er richtlijnen om ouders in te lichten over tutorhulp?

Het inlichten van ouders over welke vorm van extra hulp dan ook is een taak van de leerkracht.

Heeft u resultaten uit eerder werken met tutorhulp? Kunt u voorbeelden geven van wat tutorhulp heeft opgeleverd?

Je moet het niet zozeer over de resultaten in scores hebben. Het gaat er vooral om dat de leesbeleving wordt gestimuleerd en dat de leerlingen extra kansen krijgen om te lezen. De scores vormen niet het doel, hoewel dat uiteindelijk natuurlijk wel mooi meegenomen is. Het is belangrijk dat leerlingen gemotiveerd blijven om te lezen en dat ze de kans krijgen om ook buiten de reguliere leestijden te oefenen met lezen en dit ook leuk vinden.

Andere mogelijkheden op gebied van extra lezen zijn duolezen en het lezen met de leerkracht van een andere groep wanneer diens groep naar gym is.

Voor de leerlingen van groep 8 kan het ook zeker iets opleveren. Zij blijven gemotiveerd naar school gaan, ook na de Cito-toets. Ze voelen zich op een positieve manier verantwoordelijk voor 'hun' leerling en op sociaal gebied kunnen ze behoorlijk wat leren door om te gaan met een kind met leesproblemen.

Bijlage 2

Artikelen JSW en Praxisbulletin

Bijlage 3

Richtlijnen tutorhulp

Bijlage 4

Logboek voor tutor

Bijlage 5

Interview met Elly Postma (leerkracht groep 4)

Hebben er kinderen uit uw klas tutorhulp ontvangen? Wordt er momenteel tutorhulp verleend aan kinderen uit uw klas?

Ja, het programma is net gestart (deze week). In mijn klas zitten 12 kinderen die tutorhulp krijgen bij het lezen. Elk kind heeft zijn eigen tutor, het is een een-op-een-systeem.

Hoe kijkt u tegen het/een tutorsysteem aan?

Het is wel een extra hulp, want de leerlingen krijgen nu extra aandacht voor en begeleiding bij het lezen. Dit neemt mij wel weer wat werk uit handen. Ik denk zeker dat dit zinvol is.

Komen er kinderen uit uw klas, volgens u, in aanmerking voor tutorhulp?

De kinderen die nu meedoen aan het tutorsysteem voor lezen, scoren allemaal gemiddeld een C of lager op leesgebied. Iedereen met een score van C of lager krijgt in mijn klas tutorhulp. Het werken met een tutor is verplicht voor alle leerlingen uit mijn groep met deze scores. Een aantal ouders heb ik ingelicht tijdens de oudergesprekken, een aantal ouders moet ik het nog vertellen. Het is niet iets waar ouders hun handtekening voor moeten zetten.

Op basis van welke criteria bepaalt u dit? Staan deze criteria ook op papier?

De criteria heb ik samen met de intern begeleider vastgesteld, dat wil zeggen op leesgebied een C-score of lager. Deze criteria staan niet op papier.

Op welke vakgebieden is er volgens u tutorhulp nodig? Op welke vakgebieden denkt u dat tutorhulp een verrijking zou kunnen zijn?

Op rekengebied lijkt me erg lastig om tutorhulp in te voeren, omdat de tutor dan heel goed getraind moet worden in het geven van uitleg. Voor leerlingen die moeite hebben met rekenen moet het zo zijn dat er maar een manier van uitleggen wordt gebruikt, omdat ze anders helemaal in de war raken. Maar dit zou wel mogelijk zijn.

Op spellinggebied zou ook tutorhulp aangeboden kunnen worden. De leerlingen die nu hulp nodig hebben op gebied van spelling gaan naar de intern begeleider.

Hoe ziet u de organisatie van tutorhulp voor zich?/Hoe is de organisatie op dit moment?

De tutorhulp wordt een keer per week georganiseerd, op dinsdagmiddag. De leerlingen van groep 8 nemen hun leerling van groep 4 mee naar een rustig plekje. Daar wordt 20 minuten aan het lezen besteed. Ik kan hierbij verder niet begeleiden, omdat ik nog een aantal leerlingen in de klas heb zitten. Ik ben nu wel bezig met het samenstellen van groepjes voor duolezen, zodat de resterende kinderen straks ook samen kunnen gaan lezen.

De intern begeleider heeft de leerlingen aan elkaar gekoppeld en heeft de tutores vooraf ook een instructie gegeven over hoe ze hulp moeten en kunnen bieden.

Kinderen uit welke jaargroep(en) komen volgens u in aanmerking voor tutorschap?

Leerlingen uit groep 8 komen hiervoor in aanmerking. Goede lezers uit groep 7 zouden ook tutor kunnen zijn.

Bent u bereid om tijd te stoppen in het werken met tutors? Denk hierbij aan besprekingen over vorderingen met de tutors en tutees, training van tutors?

Ja, want als ik dit niet zou doen, dan heeft het geven van tutorhulp ook geen effect.

* Het vragen naar de voortgang van het tutorlezen heeft nog geen zin, aangezien er pas deze week mee is gestart.

Bijlage 6

Interview Richard Koningstein (leerkracht groep 5)

Hebben er kinderen uit uw klas tutorhulp ontvangen? Wordt er momenteel tutorhulp verleend aan kinderen uit uw klas?

Er is wel een zekere wens naar tutorhulp aanwezig. Er zijn zeker kinderen die hier baat bij kunnen hebben, en ik ben van mening dat tutorhulp zeker een goede toevoeging kan zijn. Het moet echter wel als extra hulp gezien worden, en niet de tijd van andere lessen innemen. Het tutorlezen is nog niet van start gegaan dit jaar, dus er hebben nog geen kinderen tutorhulp ontvangen van leerlingen uit andere klassen.

Hoe kijkt u tegen het/een tutorsysteem aan?

Het werken met een tutorsysteem kan heel positief werken. Er moet echter wel goed nagedacht worden over de invulling hiervan. Samenwerkend leren is een theorie die duidelijk naar voren komt bij tutorhulp. Het is namelijk niet alleen zo dat de ontvangende partij iets leert tijdens tutorhulp, ook de verstrekkende partij leert hiervan. In klassenverband wordt er al gewerkt met een vorm van tutorleren, namelijk het duolezen. Duolezen is een klasgebonden vorm van tutorhulp, en houdt in dat twee leerlingen samen gaan lezen en elkaar helpen waar ze mogelijk problemen hebben. Ik ervaar duolezen als prettig.

Komen er kinderen uit uw klas, volgens u, in aanmerking voor tutorhulp?

Er is een zekere wens naar tutorhulp (zie vraag 1). Er komen kinderen uit mijn klas in aanmerking voor tutorhulp, maar dit hangt natuurlijk ook sterk af van de invulling van dit systeem. Je kan niet zomaar twee willekeurige kinderen bij elkaar zetten, en verwachten dat het gaat werken. Er moet dus ook goed nagedacht worden over wie er met elkaar samenwerken, waar er gewerkt gaat worden, wie krijgt welke verantwoordelijkheden. Dit zijn natuurlijk vragen die allemaal duidelijk moeten zijn voor de leerlingen, maar ook voor de betrokken leerkrachten.

Op basis van welke criteria bepaalt u dit? Staan deze criteria op papier?

Er moet een achterstand zijn qua lezen. Deze achterstand kan je onder andere aan de hand van de DMT zien, maar als leerkracht heb je vaak zelf een goed beeld over de sterke en zwakkere lezers, dus als er nog geen toetsen zijn afgenomen, is het toch vaak al mogelijk om leerlingen te selecteren.

Verder is het belangrijk dat een leerling er ook zelf open voor staat, de leerkracht moet de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen die mogelijk in aanraking komen dus ook goed in kaart hebben.

Op welke vakgebieden is er volgens u tutorhulp nodig? Op welke vakgebieden denkt u dat tutorhulp een verrijking zou kunnen zijn?

Er is een tutorsysteem met betrekking tot lezen, maar deze moet nog van start gaan. Ik denk dat het moeilijk wordt om nog veel meer vakgebieden erbij te betrekken. Tutorhulp neemt namelijk wel wat tijd in beslag, omdat het niet in plaats van de gewone lessen plaats kan vinden. Dit maakt het moeilijk om andere vakken erbij te betrekken, het kost dan namelijk erg veel tijd. Als er veel meer tijd vrij zou zijn dan zou het wel ideaal zijn, maar dit is niet zo. Een klasgebonden tutorsysteem is makkelijker toe te passen op de andere vakken, omdat dit makkelijker tijdens de reguliere lessen te realiseren is.

Hoe ziet u de organisatie van tutorhulp voor zich?

Ik ben van mening dat de begeleiding altijd vanuit de leerkracht moet komen. De leerkracht ziet de leerlingen (bijna) elke dag, en weet wat er speelt bij de kinderen.

De tijd die voor tutorlezen moet staan zal tijdens het zelfstandig lezen ingevuld moeten worden. Het duolezen of de gewone leeslessen moeten hier los van staan. Tutorhulp is namelijk extra hulp, en moet dus geen tijd van andere leeslessen in beslag nemen.

Het is mogelijk om vaker aan de slag te gaan met tutorhulp in mijn klas, maar dit hangt natuurlijk ook af van de groep die de hulp gaat bieden. Voor mij is het mogelijk om er drie keer tien minuten per week aan te besteden. Door meer te oefenen zal je ook meer resultaten boeken.

Verder vind ik dat het niveau van de leerlingen belangrijker is dan de leeftijd, kinderen uit bijvoorbeeld groep zes kunnen naar mijn mening dus ook tutorhulp aanbieden mits hun leesniveau hoog genoeg is.

Ouders zullen trouwens altijd open staan voor deze vorm van leren, omdat het extra hulp is voor hun kinderen.

Kinderen uit welke jaargroep(en) komen volgens u in aanmerking voor tutorschap?

De bovenbouw leerlingen kunnen in aanmerking komen mits ze het goede leesniveau hebben, maar ook leerlingen uit groep zes. Niveau is belangrijker dan leeftijd als het gaat om deze vorm van hulp.

Alles hangt af van het niveau van de leerlingen en van hun bereidschap om tutorhulp te geven, ze moeten er namelijk wel open voor staan. Verder is sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen erg belangrijk, ze moeten een zekere vorm van leiding kunnen geven bijvoorbeeld.

Bent u bereid om tijd te stoppen in het werken met tutors? Denk hierbij aan besprekingen over vorderingen met tutors en tuteurs, training aan tutors.

Ja, ik vind zelfs dat de leerkracht de begeleiding moet verzorgen. Als er gewerkt wordt met tutorhulp, dan is het aan de leerkrachten om dit in goede banen te leiden, en ik sta achter deze vorm van extra hulp. Ik zal er dus wel tijd in willen stoppen.

Bijlage 7

Stappenplan Vosse, 1994

Hieronder volgt een stappenplan voor tutorhulp zoals dit door A. Vosse aan de hand van onderzoek is opgezet.

Dit systeem hebben wij gebruikt bij het opstellen van een speciaal tutor-stappenplan voor OBS Schuilingsoord.

Kinderen begeleiden kinderen bij leerachterstanden, Agnes Vosse

‘Stappenplan voor het opzetten van een tutor-begeleidingssysteem.

1. Vroegtijdig signaleren van leerproblemen.
2. Bespreking in het team
3. Keuze voor het soort systeem.
4. Ouders inlichten/MZR inlichten.
5. Locatie bepalen.
6. Selectie en diagnosticering van leerlingen. (Kinderen die niet met allerlei gedragsproblemen kampen en niet meer dan 1 probleem tegelijk hebben op een bepaald gebied om het in het begin niet onnodig complex te maken voor de tutor)
7. Doelen van de begeleiding opstellen.
8. Handelingsplanning. Vaststellen met welk materiaal en welke leerstof gewerkt gaat worden.
9. Omvang van het programma. (Klein starten als test, starten met beperkt programma dat niet fout kan worden gedaan Bij inhoudelijk gelijke programma's kunnen wel 20 koppels door de leerling tegelijk gecoördineerd worden. Bij inhoudelijk verschillende programma's is het maximum tussen de acht en twaalf het hoogst haalbare. Dit laatste kost veel meer tijd en energie van de leerkracht. Je zou ook leerkrachten ieder zijn eigen tutorkoppels kunnen geven of 2 tutorsessies na elkaar houden.)
10. Inroostering.
11. Frequentie. Tijdsduur van een les hoort tussen 15-45 minuten. Tijdsduur van een programma is 4 weken tot een half jaar of langer. Minimaal 3-4 lessen per week zijn nodig voor een echt effect.
12. Selectie van tutores. Het is belangrijk dat ze gemotiveerd zijn en een duidelijk beeld hebben van de inhoud van de taak. De selectie kan plaatsvinden door middel van vragenlijst.
13. Het maken van tutor/leerling-combinaties.
14. Training van de tutores.
15. Coördinatie. Leerkracht moet aanwezig zijn om begeleiding te coördineren.
Taken voor de leerkracht zijn:
 - daar waar hulp nodig is, inspringen
 - voortdurend het programma in de gaten houden en kijken of de inhoud moet worden aangepast
 - vaststellen of de tutores het geleerde ook in de praktijk toepassen
 - aanwezig zijn. Dit is belangrijk voor het bewaren van de orde
16. Motivatie optimaal houden. Dit kan door een gevarieerd en aantrekkelijk programma, persoonlijke aandacht en betrokkenheid van de coördinator voor alle leerlingen is van belang en na de les houdt de coördinator korte gesprekjes met de tutores.
17. Administratie. Elke keer wordt de administratiekaart ingevuld met opdrachten, de coördinator vult hoofdopdracht in, de tutor tekent elke week af wat er is gedaan.
18. Controle en evaluatie van het programma.’

Bijlage 8

Stappenplan

Hieronder is het door ons ontwikkelde stappenplan terug te vinden. Deze stappen kan men ondernemen voor, tijdens, en na tutorleren.

Onder elke stap staat uitgelegd, waarom deze stap belangrijk is, wie erbij betrokken zijn, en waarom het op deze plaats staat.

1 Vroegtijdig signaleren van leerproblemen.

Voordat het tutorleren van start kan gaan moet de groepsleerkracht van de ontvangende partij eerst een bepaald leerprobleem signaleren bij leerlingen uit zijn/haar klas. Als er geen noemenswaardige problemen zijn, is het niet nodig om de volgende stappen te ondernemen. De groepsleerkrachten voeren deze stap uit.

2 Teamoverleg tutorwerken. Wie komen ervoor in aanmerking. Wie wil eraan mee werken. Is het mogelijk tijd vrij te maken voor tutorlezen (mogelijke inroostering).

Binnen een school is het pedagogisch klimaat erg belangrijk, dit hangt sterk samen met een andere vakterm: het agogisch klimaat. Het agogisch klimaat houdt in hoe de teamleden met elkaar omgaan. Er moet sprake zijn van een prettige sfeer wil het team deze stap goed volbrengen. Binnen het team moet er goed samengewerkt worden.

Dit overleg is belangrijk omdat hier naar voren wordt gebracht welke groepen in aanmerking komen voor tutorleren, en welke groepsleerkrachten open staan voor deze manier van werken. Zelfs als er vraag naar is en de leerkrachten staan er positief tegenover, kan het mogelijk zijn dat het tutorleren geen doorgang vindt. Dit kan pas als het ook mogelijk is om tijd vrij te maken voor deze extra hulpvorm. Verder wordt er gekeken naar de mogelijke inroostering van de tutorlessen. Er wordt zo goed mogelijk geprobeerd aan de wensen van alle partijen te voldoen bij deze inroostering. De inroostering is de verantwoordelijkheid voor de groepsleerkrachten (en in mindere mate de IB'er).

3 Selectie tutee's (C score of lager).

Als bekend is welke groepen kunnen participeren aan het tutorleren, wordt er gekeken naar de selectie van de tutee's. Welke leerlingen komen in aanmerking om tutorhulp te ontvangen? Op leesgebied telt de score van de DMT zwaar, wordt er een C-score of lager gescoord dan komen de leerlingen in aanmerking voor tutorhulp. Deze selectie dient iedereen te weten, en hoort dus ook op papier te staan. Door de selectie op papier te zetten, wordt voorkomen dat er onenigheid gaat ontstaan in de loop der tijd over wat de afspraken zijn.

Overigens moet er ook gekeken worden naar de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Bij mogelijk aanwezige gedragsproblematiek zal de leerkracht samen met de intern begeleider moeten overleggen of deze leerling wel in aanmerking komt voor tutorhulp. De focus bij deze stap ligt bij de leerkracht. De leerkracht is degene die het kind wat extra hulp nodig heeft, goed kent. De leerkracht is de eerste die problemen signaleert. De groepsleerkracht maakt een selectie en levert deze op papier aan bij de IB'er.

4 Vaststellen met welk materiaal en welke leerstof gewerkt gaat worden.

De groepsleerkracht heeft duidelijk in kaart welke leerlingen met welk niveau lezen, dus hij/zij stelt vast op welk niveau de leerlingen gaan lezen. Ook hier neemt de leerkracht dus een centrale rol in. Aangezien de leerlingen met vragen terecht kunnen bij de leerkracht, dient hij/zij ook een duidelijk beeld te hebben hoe de leeskoppels werken.

5 *Selectie tutoren door IB'er aan de hand van de DMT (A scores en eventueel B scores).*

Er zijn een aantal belangrijke criteria voor de selectie bij de tutoren:

- A-score op DMT, eventueel B-score wanneer er veel leerlingen tutorhulp nodig hebben..
- Leerlingen moeten gemotiveerd zijn, het zelf willen, ook als dit betekent dat ze later wat eigen werk moeten inhalen.
- De aan te bieden stof wordt goed beheerst door de leerling. De leerling mag hier best vroeger moeite mee gehad hebben, dit is juist goed voor het inlevingsvermogen.
- De leerling vindt het leuk om anderen te helpen, de leerling heeft er plezier in.
- De leerling moet het plezier in lezen kunnen overdragen aan de tutee. Het gaat immers om het verbeteren van de leesbeleving en leesmotivatie bij de tutee.
- De tutor moet op de juiste manier kunnen corrigeren en belonen. Richtlijnen hiervoor zitten in de bijlage. Dit kan getoetst worden tijdens de instructiebijeenkomst van de intern begeleider aan de toekomstige tutoren.

Deze criterialijst moet op papier staan, om later problemen te voorkomen. Het moet echter wel mogelijk zijn om soepel om te springen met deze criteria. Het kan zijn dat er het ene jaar heel veel mogelijke tutoren en tutee's zijn, en het volgende jaar heel weinig. Als er veel mogelijke tutoren en tutee's zijn zal de criterialijst strenger nageleefd worden, dan bij een kleinere hoeveelheid.

Verder is niet alleen de DMT score belangrijk, maar ook de sociaal-emotionele ontwikkeling van de tutoren, deze kinderen moeten op de juiste manier corrigeren en belonen en moeten er ook plezier in hebben. Om hierachter te komen laten we de leerlingen een vragenlijst invullen die terug te vinden is in het verslag (antwoorden onderzoeksvraag 5, vragenlijst tutoren groep 7/8).

De IB'er maakt de uiteindelijke selectie van tutoren. Hij/zij deelt de vragenlijsten uit, en heeft goed in beeld wie het qua niveau aankan, en wie het leuk lijkt om de hulp te bieden.

6 *Selectie bespreken met groepsleerkracht.*

De IB'er en de groepsleerkracht houden een gesprek over de mogelijke selectie van de tutoren. De leerkracht kan hier zijn mening over de geselecteerde tutoren kwijt, en krijgt een overzicht van wie er allemaal in aanmerking komen om de tutorhulp te geven. Dit is ook nodig om de volgende stap te ondernemen.

7 *Groepsleerkracht benadert leerling over mogelijke tutoring.*

De groepsleerkracht onderneemt deze stap, omdat hij/zij in grotere mate een vertrouwenspersoon is voor de leerlingen dan bijvoorbeeld een IB'er. Er wordt gevraagd aan de leerlingen of ze de tutorhulp op zich willen nemen. De leerlingen moeten het zelf willen en worden niet verplicht om tutorhulp te geven.

8 *Groepsleerkracht informeert IB'er over uitkomsten.*

Als de leerkracht de uitkomsten van de benadering heeft, volgt er een gesprek met de IB'er over deze uitkomsten. Als er genoeg tutoren zijn, dan kan de volgende stap ondernomen worden. Zijn er teveel tutoren, dan moet de IB'er de criterialijst strenger toepassen op de geselecteerde leerlingen (stap 5). In een laatste geval kunnen er te weinig tutoren interesse hebben getoond. In dit geval zal de IB'er moeten proberen meer leerlingen over te halen.

9 IB'er bestudeert tutorlijst en probeert eventueel meer leerlingen over te halen.

Het kan mogelijk zijn dat er te weinig tutores zijn voor het aantal tutee's. De IB'er zal dan nogmaals langs de klas kunnen gaan, om dit keer zelf de leerlingen proberen over te halen om toch mee te doen. Tutorhulp aanbieden mag geen verplichting worden, dus als er te weinig tutores zijn, zullen er een aantal tutee's moeten afvallen. Deze beslissing is aan de IB'er.

10 Definitieve inroostering tutorlezen (frequentie).

Nu bekend is welke groepen en hoeveel tutores en tutee's er zijn, wordt de definitieve inroostering gemaakt. Tijdens het teamoverleg bij stap 2 is besproken welke mogelijkheden er qua tijd zijn, en de IB'er gaat hier nu de inroostering mee maken. Er wordt dus zeker aan de wensen van de leerkrachten voldaan.

De leerkrachten hebben dus wel inspraak bij de inroostering, maar deze wordt opgesteld door de IB'er.

11 IB'er instrueert de tutores over de werkwijze. Tutores oefenen onderling met deze werkwijze. Uitleg administratie voor tutores.

Het is de taak van de IB'er om het proces van het planmatig handelen op schoolniveau te bewaken. Hier hoort in dit geval dus ook het instrueren van de tutores over de werkwijze bij. De richtlijnen die hierbij worden gehanteerd, zijn terug te vinden in bijlage 3.

Er wordt uitgelegd met wie de tutores gaan werken, en welke middelen worden gebruikt. Misschien is het belangrijkste wel dat er uitgelegd wordt hoe de tutores aan het werk gaan. De IB'er oefent de werkwijze met de tutores, om zo te kunnen zien of de tutores klaar zijn voor het geven van tutorhulp. De tutores moeten tijdens de tutorhulp ook een bepaalde vorm van administratie bijhouden (wat gaat goed, wat gaat minder goed). Ook dit legt de IB'er duidelijk uit.

13 IB'er koppelt tutor en tutee aan elkaar. Dit gebeurt naderhand, omdat er mogelijk tutores afhaken.

De IB'er heeft op dit moment een duidelijk beeld van de tutores en de tutee's, en probeert aan de hand van deze informatie een zo werkbaar mogelijke indeling te maken. De leerlingen moeten goed kunnen samenwerken tijdens het tutorlezen.

Bij mogelijk afvallen van tutores, probeert de IB'er een nieuwe tutor te selecteren, lukt dit echter niet dan is er de mogelijkheid dat er een tutee afvalt omdat er niet genoeg tutores zijn.

13 IB'er communiceert/overlegt met de groepsleerkracht over de koppels die gevormd zijn.

Bij de groepsleerkrachten moet uiteraard bekend zijn welke koppels uiteindelijk zijn gevormd, omdat de leerkracht een sturende rol heeft. Het kan ook mogelijk zijn dat de leerkracht samen met de IB'er overlegt welke koppels er gevormd gaan worden, dit hangt af van de wens van de IB'er en de leerkracht.

Belangrijkste is dat alle betrokken partijen in het team weten welke koppels er uiteindelijk gevormd zijn.

14 Groepsleerkracht communiceert door aan de leerlingen wat de koppels zijn.

De reden dat de groepsleerkracht deze taak op zich neemt, is omdat hij/zij de leerlingen (bijna) dagelijks ziet, en het dus makkelijk kan doornemen met de leerlingen. Het is ook belangrijk om de leerkracht goed betrokken te houden bij het hele proces van tutorleren, omdat er goed samengewerkt moet worden tussen tutor, IB'er en leerkracht. Alle drie de partijen moeten op de hoogte zijn van de ontwikkelingen omtrent het tutorschap.

15 Tutorlezen gaat van start.

Alle informatie die voor aanvang van het tutorlezen verstrekt moet worden is nu verstrekt. Alle partijen weten wat ze moeten doen, en wat er van hen verwacht wordt. Op dit moment gaat het tutorlezen op de daarvoor aangewezen tijdstippen van start.

16 IB'er bewaakt de voortgang bij de koppels. De leerkracht is het eerste aanspreekpunt, en daarna de IB'er.

De IB'er en de groepsleerkracht moet allebei zorgen dat de motivatie bij tutor en tutee optimaal blijft, vandaar dat beide partijen belangrijk zijn bij de bewaking van de voortgang. De leerkracht is het eerste aanspreekpunt, omdat hij beschikbaar is voor vragen tijdens de tijden dat er aan tutorlezen wordt gedaan. Als er iets voorvalt waardoor er een onwerkbaar situatie komt, dan is de leerkracht het eerste aanspreekpunt voor tutor en tutee, de leerkracht gaat hiermee naar de IB'er. De IB'er probeert (mogelijk in samenwerking met de groepsleerkracht, afhankelijk van de wens van IB'er en leerkracht) de problemen op te lossen. Doordat de IB'er en de leerkracht samenwerken, is het makkelijker om problemen op te lossen. Samenwerken blijft dus door alle stappen heen een heel belangrijk punt.

17 IB'er houdt tussenevaluatie met tutoeren en groepsleerkracht.

Om de voortgang in de gaten te houden en op papier te zetten, houdt de IB'er een tussenevaluatie met de tutoeren en de groepsleerkracht. Op deze manier hoort de IB'er van de tutor hoe het is gegaan, maar ook van de leerkracht. De IB'er krijgt van twee personen informatie en kan hieraan eventuele gevolgen verbinden. Bijvoorbeeld nieuwe afspraken maken met tutoeren/leerkracht, nieuwe koppels vormen etc. Natuurlijk speelt ook de administratie van de tutoeren mee, hierin staat ook wat goed gaat, en wat minder goed gaat. Dit kan eveneens tijdens de tussenevaluatie worden besproken.

18 Controle en eindevaluatie door IB'er.

De eindevaluatie en controle wordt ook uitgevoerd door de IB'er. De IB'er bekijkt de progressie, en hoe het proces te werk is gegaan. Dit doet de IB'er aan de hand van de administratie van de tutor, de tussenevaluatie en eindgesprekken met betrokken leerlingen en leerkrachten. Op deze manier krijgt de IB'er informatie van alle betrokkenen en kan hij/zij hieruit conclusies trekken.

Bijlage 9

Interview Marleen Wijnands (leerkracht groep 7)

Wat is uw mening over het huidige tutorsysteem?

Er werd voorheen door groepjes leerlingen gelezen met een ouder. Dit systeem werkte niet goed, mede omdat de kinderen op niveau werden ingedeeld. Momenteel worden leerlingen met verschillende niveaus bij elkaar gezet. Er is dus sprake van een mix van verschillende niveaus. De zwakkere leerlingen trekken zich op aan het niveau van de betere lezers. Dit werkt al stukken beter. Bij het tutorlezen hebben de oudere leerlingen een duidelijke leidende rol. Tijdens zelfstandig werken krijgen de leerlingen ook de kans om een maatje te kiezen, er moet dan wel elke keer een andere leerling gekozen worden.

Zijn er leerlingen uit groep 7 inzetbaar als tutor?

Ja zeker, alleen er moet niet alleen gekeken worden naar een opvolgende A score op de CITO toets, dit is niet voldoende. De leerlingen moeten op sociaal-emotioneel gebied ook goed ontwikkeld zijn. Het moet dus mogelijk zijn om ook de gemiddelde lezers als tutor te laten fungeren.

Is meerdere malen per week tutorlezen toepasbaar in uw planning?

Het is mogelijk om tutorlezen in te passen tijdens de tijd die staat voor de weektaak. Meerdere malen per week is ook zeker mogelijk.

Volgens het boek 'Kinderen begeleiden kinderen bij leerachterstanden' is het ideaal om drie a vier keer per week twintig minuten bezig te zijn met tutoring. Is dit mogelijk volgens u?

Het is op organisatorisch vlak moeilijk om drie maal per week twintig minuten bezig te zijn met tutoring. Het zal zeker ideaal zijn, maar echt mogelijk is het niet helemaal naar mijn mening. Andere vakken komen dan minder aan bod.

Een mogelijkheid zal om de tijd in te korten per keer dat tutoring zich voordoet.

Als u de vrije hand krijgt ten aanzien van tutoring, hoe zou u dit dan invullen?

Dan zou ik het uitbreiden met meerdere vakken. Engels, Rekenen, etc. zijn ook mogelijke vakken waarbij tutoring een mogelijkheid is. Verder is het dan natuurlijk wel mogelijk om meer tijd in tutoring te stoppen.

Hoeveel tijd kunt u ongeveer vrij maken per week voor tutoring?

Drie maal per week is zeker haalbaar zoals ik al eerder zei. Ik vind het ook goed om meerdere malen per week hiermee bezig te zijn. De tijdsduur per keer zal dan echter niet langer dan tien minuten kunnen zijn.

Bijlage 10

Lesrooster groep 5

Bijlage 11

Lesrooster groep 7

Bijlage 12

Vragenlijst tutoren groep 7/8

Naam _____ Groep _____

In groep 4/5 zitten een aantal kinderen die wel wat hulp kunnen gebruiken met lezen.
Zou jij een van deze kinderen willen helpen met lezen?
Hieronder staan een paar vragen en wij willen graag dat je deze voor ons invult.

1. Zou je zelf een kind uit groep 4/5 willen helpen met lezen? Leg uit waarom wel of waarom niet.

2. Denk je dat je genoeg geduld hebt om een jonger kind te helpen met lezen? Leg uit waarom wel of waarom niet.

3. Heb je vroeger zelf moeite gehad met lezen? Wat vond je moeilijk?

4. Heb je nu nog moeite met lezen? Wat vind je moeilijk?

5. Vind je het leuk om samen te lezen? _____

Bedankt voor het invullen van de vragenlijst.